

GRECO

(Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu)

1999 yılında Avrupa Konseyi tarafından, devletlerin yolsuzlukla mücadele standartlarına uyumunu denetlemek amacıyla kuruldu.

Yolsuzlukla ilintili yasal çerçeveye ve ilkelere uyumu izlemek, ölçmek ve raporlamak ile yükümlü bir yapıdır.

Türkiye'nin de kurucu üyeleri arasında olduğu Avrupa Konseyi, GRECO'nun kuruluşunu, yolsuzluğun; çoğulcu demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti gibi temel değerlerin varlığını tehdit eden bir olgu olarak kabul edilmesiyle açıkladı.

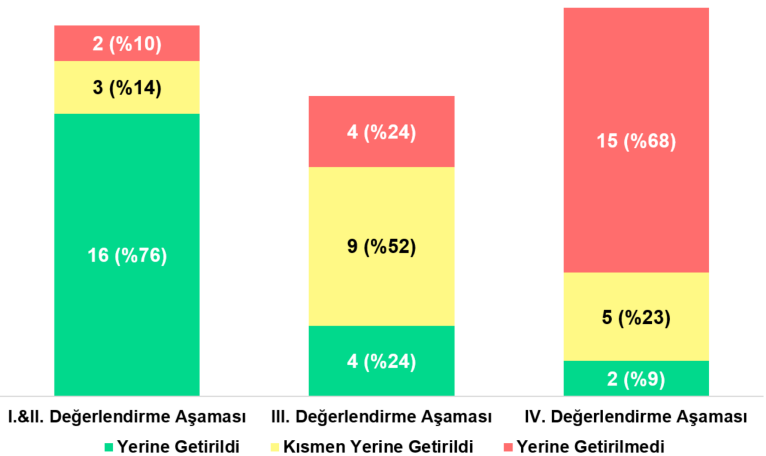
Türkiye, 1 Ocak 2004 tarihinde GRECO üyesi oldu.

GRECO'nun 48 Avrupa ülkesi ve ABD olmak üzere 49 üyesi var. Yolsuzlukla mücadeleye dair yasa ve uygulamaları izlemek ve raporlamak üzere disiplinlerarası ve karşılıklı denetim/incelemeye dayanan bir sistem izlenmektedir.

Her üye ülke, GRECO'ya oy verme hakkı bulunan iki temsilci gönderir. Araştırma ve değerlendirme çalışmalarına katılmak üzere tüm üye ülkeler GRECO'ya bir uzman listesi iletmektedir. Böylelikle çeşitli ülkelerden bir araya gelen uzman heyetleri ülke değerlendirme raporlarını hazırlayarak karşılıklı inceleme mekanizmasını oluşturmaktadır.

2002- 2017 yılları arasındaki 4 değerlendirme aşamasında, 49 üye ülkenin yolsuzlukla mücadele standartlarına uyumu çeşitli izlekler üzerinden incelendi ve eksikliklere dair öneriler geliştirildi.

Aşağıdaki tablo, 4 değerlendirme aşamasında Türkiye'ye yönelik geliştirilen önerilerin hayata geçirilme oranlarını göstermektedir.

İlk iki değerlendirme aşaması önerilerinden "yerine getirilmiş" olarak görünen 16 maddenin birçoğu konusunda geçen 13 yıl içinde geriye gidildiği, kurumların bağımsızlığını yitirmesiyle, denge denetleme sistemlerinin ve şeffaflık ile ilgili uygulamaların saf dışı bırakılmasıyla birçok maddenin artık aynı kategoride değerlendirilemeyeceği görülmektedir.

GRECO

I. ve II. değerlendirme aşamaları

I. ve II. Değerlendirme aşamaları, 2000-2006 yıllarını kapsamaktadır. Bu kapsamda GRECO toplam 21 öneride bulunmuştur.

Bu değerlendirme aşamaları, yolsuzluk suçlarının önlenmesi, soruşturulması ve yargılanması hakkında öneriler içermektedir.

Değişik sektörlerde yolsuzluğa karşı alınan tedbirlerin etkilerini izlemek için sistemler geliştirilmesi tavsiye edilmiştir.

1 ✓

Yolsuzluk konusunda yeni stratejiler önermek ve yolsuzluğa karşı ulusal stratejilerin uygulanmasını izlemekten sorumlu olacak şekilde bir kurumun görevlendirilmesi, bu kurumun, kamu yönetimini olduğu kadar sivil toplumu da temsil etmesi ve izleme fonksiyonunda bu kuruma belli ölçüde bağımsızlık verilmesi tavsiye edilmiştir.

2 →

Yolsuzlukla mücadelede kolluk kuvvetlerine tavsiyede bulunacak ve yolsuzluk suçlarında soruşturma ve adli tahkikat yapacak, ilgili veri tabanlarına erişim de dahil olmak üzere kolluk kuvvetleri arasında bilgi paylaşımını sağlayacak merkezi bir ihtisas biriminin kurulması veya mevcut kurumlardan birisinin bu amaçla görevlendirilmesi tavsiye edilmiştir.

3 ↓

Yolsuzluk konusunda uzmanlaşmış tüm kolluk kuvveti mensuplarına yolsuzluk, yolsuzluğun ortaya çıkartılması ve soruşturulması ile ilgili düzenli eğitim verilmesi veya varolan eğitimin artırılması tavsiye edilmiştir.

4 ✓

Hakimlerin, denetim ve atanma ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı'na karşı bağımsızlığının daha da artırılması tavsiye edilmiştir.

5 →

Hakim ve savcılara mahsus bir eğitim kurumu olan Adalet Akademisi'nin tam faaliyete geçirilmesinin sağlanması; hakim ve savcılarının özellikle iktisat ve maliye gibi yolsuzluk suçlarının kovuşturulması ve yargılanması ile ilgili alanlarda eğitimlerinin sağlanması tavsiye edilmiştir.

6 ✓

Milletvekili dokunulmazlığı sisteminin, dokunulmazlığın kaldırılması talepleri hakkında karar verilirken, savcılar tarafından iletilen taleplerin esasına bağlı kalacak, bu kararların siyasi değerlendirmelerden uzak bir şekilde, spesifik ve objektif ölçütler kullanılacak şekilde yeniden gözden geçirilmesi tavsiye edilmiştir.

7 ↓

Savcılık soruşturması için gerekli olan idari izin yapılacak cezai takibatların etkinliği üzerindeki etkisinin analiz edilmesi ile ceza yargılanması bağımsızlığından fiilen yararlanan kamu görevlileri kategorisini azaltmak amacıyla idari izin sisteminin yeniden düzenlenmesinin değerlendirilmesi tavsiye edilmiştir.

8 ✓

Müşadere ve el koymaya ilişkin yeni kuralları uygulayacak olan kamu görevlilerine (kolluk, savcı ve hakim) sıkı eğitim verilmesi, kılavuz ilkeler belirlenmesi ve uygulamada sistemin nasıl işlediğini değerlendirebilmek için müşadere ve tedbirlerin kullanımı ile uygulamadaki başarısızlıklar konusunda ayrıntılı bilgi toplanması tavsiye edilmiştir.

9 ✓

Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde yapılan taleplerden alınacak masraflara ilişkin olarak bütün kamu idareleri için merkezi seviyede rehber ilkeler belirlenmesi tavsiye edilmiştir.

10 ✓

GRECO

I. ve II. değerlendirme aşamaları

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunun bağımsızlığının güçlendirilmesi; bu Kurulun Bilgi Edinme Yasasını uygulayan kamu kurumlarına kılavuz ve danışma makamı olarak hareket etmesine ve itirazları dinleme ve değerlendirme rolünü üstlenmesine imkan verecek derecede yeterli personel ve kendine özgü bütçesi olacak şekilde açık resmi bir yapıya kavuşturulması tavsiye edilmiştir.

11

Etik kurallarının idari mekanizma içinde yerleştirilmesi ve bu amaca mafuf yeni kurallar yapılmasını sağlayacak şekilde, yeterli bütçe ve personel vermek suretiyle Etik Kurulu'nun yeterince bağımsız olmasının sağlanması; kamu idaresindeki yolsuzluk ve etik davranış konularına ilişkin çalışma yapılması ve üst düzey görevlilere karşı yapılan şikayetlerin çok iyi bir şekilde incelenmesi tavsiye edilmiştir.

12

Yeni Etik Kanunu ve yolsuzluğa karşı politikalar hakkında bütün devlet memurlarının eğitiminde kullanılacak olan eğitim materyallerinin geliştirilmesi ve bütün Bakanlıklar ve sivil hizmet birimlerinden bu eğitimi, müfredatlarının bir parçası haline getirmelerinin istenmesi; bunun devlet memurlarının ilk eğitimleri ve sonraki hizmet içi eğitimlerinin en temel bölümü olduğunun güvence altına alınmasının sağlanması tavsiye edilmiştir.

13

Kamu yönetimiyle ilgili devam eden tüm reformlar ve daha uzmanlaşmış bir kolluk sistemi ışığında, Teftiş Kurulları sistemi reformunun değerlendirilmesi tavsiye edilmiştir.

14

Kamuoyundan gelen kötü yönetime ilişkin şikayetler ile ilgilenmek üzere geniş yetkiye sahip, yürütmeden bağımsız bir Ombudsmanlık kurumunun kurulmasına yüksek öncelik verilmesi, buna ilişkin mevzuatın kabul edilmesi sonrasında tüm Türkiye çapında duyarlılık kampanyası yapılmasının sağlanması tavsiye edilmiştir.

15

İyi niyetle yolsuzluk şüphesini bildiren kamu görevlilerinin (ihbarcı) korunmasının sağlanması ve bildirimlerin en iyi şekilde ele alınması, ayrıca yolsuzluğun bildirilmesine ilişkin eğitim ve rehber ilkeler getirilmesi tavsiye edilmiştir.

16

Kamu idaresinde disiplin usul ve cezalarının uygulanmasına ilişkin istatistik oluşturulması tavsiye edilmiştir.

17

Farklı çeşitteki tüzel kişilere ilişkin kayıt bilgilerine ulaşılmasını kolaylaştırmak için gerekli tedbirlerin alınması tavsiye edilmiştir.

18

Türk Ceza Kanunu'nun tüzel kişilere güvenlik tedbirleri uygulanmasına ilişkin hükümlerinin, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Sözleşmesindeki tüzel kişilerin cezai sorumluluğuna ilişkin standartlarla tam uyum içerisinde olduğunun güvence altına alınması tavsiye edilmiştir.

19

Vergi makamları için, yolsuzluk suçlarının ortaya çıkarılması ve bildirim yükümlülüklerinin etkili bir şekilde yerine getirilmesi konularında özel eğitim ve/veya kılavuz ilkelerin geliştirilmesi tavsiye edilmiştir.

20

Yasal ve düzenleyici tedbirler de dahil olmak üzere, kara para suçlarının araştırılması ve bildirimine yönelik politikalara, maliyeciler ve deneticilerin katılımını sağlamak için gerekli tedbirlerin alınması tavsiye edilmiştir.

21

GRECO

III. Değerlendirme aşaması I. Tema (Yolsuzluğu Suç Haline Getirme)

III. Değerlendirme aşaması, 2007-2012 yıllarını kapsamaktadır. Bu değerlendirme aşaması iki tema üzerinden yürütülmüştür.

Yolsuzluğun Suç Haline Getirilmesi teması kapsamında 8 öneride bulunulmuştur.

(i) Rüşvet suçlarının kapsamlı, tutarlı ve açık tanımlarını sağlamak ve (ii) (a) tarafların rüşvet üzerinde anlaşmaya varıp varamadıklarına bakılmaksızın rüşvet vaat, teklif ve talepleri, (b) görevi ihlal teşkil edip etmediğine ya da görevlinin yetki alanı kapsamına girip girmediğine bakılmaksızın kamu görevlisinin görevi sırasında yerine getirdiği veya getirmediği eylemlerin tamamını belirsizliğe mahal vermeyecek şekilde tespit etmek için mevcut ceza kanununun gözden geçirilmesi tavsiye edilmiştir.

1

Rüşvet suçlarının, aracılar yoluyla işlenen rüşvet vakaları ile yararın görevlinin kendisi için değil de üçüncü taraf için sağlanmasının amaçlandığı durumları net olarak kapsayacak şekilde yorumlanmasının sağlanması tavsiye edilmiştir.

2

Uluslararası ticari faaliyetler dahilinde olsun ya da olmasın bütün yabancı kamu görevlilerinin yabancı kamu meclisleri üyelerinin, uluslararası kuruluş görevlilerinin, uluslararası parlamenter meclisleri üyelerinin, uluslararası mahkeme hakimleri ve görevlilerinin rüşvet verme ve aynı kişilerden rüşvet almasının, Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi'nin(ETS 173) 5, 6, 9, 10 ve 11. maddelerine göre açık olarak cezalandırılmasının sağlanması tavsiye edilmiştir.

3

Uluslararası ticari faaliyetlerin kapsamı içinde ya da dışındaki, yabancı jüri ve hakemlere rüşvet verilmesi ve rüşvet alınmasının Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi Ek Protokolü'nün (ETS 191) 4 ve 6. maddelerine göre açık olarak cezalandırılmasını ve söz konusu Protokolün en kısa sürede imzalanıp onaylanmasının sağlanması tavsiye edilmiştir.

4

Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi'nin (ETS 173) 7. ve 8. maddelerine göre, özel sektör teşekküllerinde her görevde çalışan ya da bu teşekkülleri yöneten her kişiye uygulanabilir şekilde özel sektörde rüşvet almanın ve vermenin cezalandırılması tavsiye edilmiştir.

5

Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi'nin (ETS 173) 12. maddesine göre, nüfuz kullananın aldatıp aldatmamasına bakılmaksızın nüfuz ticaretinin cezalandırılması tavsiye edilmiştir.

6

'Etkin pişmanlık' durumlarında kamu sektöründe rüşvet alma ve verme suçunu işleyenlere sağlanan cezadan otomatik olarak ve neredeyse tamamen muaf olma durumunun analiz edilmesi ve buna göre gözden geçirilmesi (i), ve bu tür durumlarda rüşveti verene verdiği rüşvetin tazminini ortadan kaldırmayı (ii) kanunu uygulayan uygulayıcılar dahil herkese ön soruşturmanın başlamasından sonra "etkin pişmanlık"ın kullanılması durumlarında cezadan muaf tutulmanın uygulanmadığının açıklanması" tavsiye edilmiştir.

7

(i) Vatandaş olmayanlar tarafından işlenen ancak, aynı zamanda, Türk vatandaşı olan Türk kamu görevlilerinin veya Türk meclisleri üyelerinin dahil olduğu yolsuzluk suçları fiillerinin kovuşturulmasının Adalet Bakanının talebi üzerine yapılabileceği (TCK 12. madde, 1. fıkra) şartının kaldırılması; ve (ii) yurt dışında yabancılar tarafından işlenen fakat, aynı zamanda, Türk vatandaşı olan uluslararası organizasyonların görevlilerini, uluslararası parlamenterleri ve uluslararası mahkemelerin hakimleri ve savcılarını içeren yolsuzluk suçları üzerinde yargı yetkisi tesis etmesi tavsiye edilmiştir.

8

GRECO

III. değerlendirme aşaması II. Tema (Siyasi Partilerin Finansmanında Şeffaflık)

III. Değerlendirme aşaması, 2007-2012 yıllarını kapsamaktadır. Bu değerlendirme aşaması iki tema üzerinden yürütülmüştür.

Siyasi Partilerin Finansmanında Şeffaflık teması kapsamında 9 öneride bulunulmuştur.

Siyasi partilerin yıllık hesaplarının a) siyasi partilerin seçilmiş temsilcileri ve adaylarının seçim kampanyaları da dahil partileri adına yerine getirdikleri siyasi faaliyetleri için bireysel olarak elde ettikleri gelir ve yaptıkları harcamayı, b) uygun görüldüğünde, siyasi partilerle ilişkili veya kontrolleri altında bulunan teşekküllerin hesaplarını içermesinin sağlanması tavsiye edilmiştir.

9

Değerlendirme Raporunda, siyasi partilerin yıllık hesaplarının, izleme organı tarafından rehberlik sağlanması ve ortak muhasebe ilkeleriyle desteklenmiş standart bir şeklin oluşturulması da dahil olmak üzere gelir ve gider hakkında daha ayrıntılı ve kapsamlı bilgiler içermesini sağlamak için uygun tedbirlerin alınması tavsiye edilmiştir.

10

Değerlendirme Raporunda, kamunun, kanunla belirlenecek zaman çerçevesinde, siyasi partilerin yıllık hesaplarına ve denetim organının izleme raporlarına, kolayca erişebilmesinin sağlanması tavsiye edilmiştir.

11

Siyasi partiler ve adayların parlamenter, cumhurbaşkanlığı ve yerel seçim kampanyalarının finansmanında saydamlığın düzenlenmesini ve özellikle üçüncü kişilerin yaptığı katkılarda saydamlığın artırılması yollarının bulunması tavsiye edilmiştir.

12

Siyasi partiler ve seçimlere katılan adayların seçim kampanyası dönemindekiler de dahil olmak üzere, belirli bir değer üstünde aldıkları bütün bireysel bağışları (nakdi olmayanlar da dahil), her bağışın türü ve değeri ile birlikte bağış sahibinin kimliğini de gösterir şekilde düzenli olarak açıklamalarının zorunlu kılınması tavsiye edilmiştir.

13

Parti hesaplarının lisanslı uzmanlar tarafından bağımsız olarak denetlenmesi tavsiye edilmiştir.

14

Parti hesaplarının denetiminin partilerin ve adayların kampanyalarının finansmanının cumhurbaşkanlığı, parlamenter ya da mahalli seçimler sırasında ve/veya hemen sonrasında özel olarak izlenmesiyle desteklenmesi tavsiye edilmiştir.

15

(i)Finansman konusundaki aykırılıkların soruşturulması ve kolluk kuvvetleriyle daha yakın işbirliği de dahil olmak üzere siyasetin finansmanın daha kapsamlı, etkin ve hızlı bir şekilde izlenmesinin sağlanması ve (ii) siyasetin finansmanın denetimine ayrılmış mali ve personel kaynaklarının artırılması" tavsiye edilmiştir.

16

Siyasi partilerin ve adayların seçim kampanyalarının finansmanı konusunda henüz oluşturulmamış düzenlemelerin ihlalleri ile ilgili olarak etkin, orantılı ve caydırıcı yaptırımların getirilmesi tavsiye edilmiştir.

17

GRECO

IV. değerlendirme aşaması I. Tema (Milletvekilleri Açısından Rüşvetin Önlenmesi)

IV. Değerlendirme aşaması, 2012-2017 yıllarını kapsamaktadır. Bu değerlendirme aşaması iki tema üzerinden yürütülmüştür.

Milletvekilleri Açısından Rüşvetin Önlenmesi teması kapsamında 7 öneride bulunulmuştur.

Yasama sürecinin şeffaflığının aşağıdaki belirtildiği şekilde artırılması yönünde tavsiyede bulunmuştur: (i) sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarla birlikte kamuoyunda istişarelerde bulunulmasına yönelik kuralların geliştirilmesi; (ii) Kamuoyunda anlamlı düzeyde istişare edilmesine ve Meclis'te yeterli düzeyde tartışılmasına imkân tanınması amacıyla, yasa taslaklarının uygun bir biçimde (örneğin çok sayıda birbiriyle ilgisiz yasal düzenlemenin tek bir paket olarak hazırlanmasından kaçınılması) ve yeterli zaman dilimi içerisinde sunulmasının sağlanması tavsiye edilmiştir.

1

Çeşitli çıkar çatışması durumlarını kapsayan (hediyeler ve diğer avantajlar, ilave faaliyetler, görev süresi bitimi sonrasında çalışma durumları, lobi faaliyetlerinde bulunan kişiler dâhil olmak üzere üçüncü taraflarla iletişim kurma, vs.), parlamento üyelerinin etik davranış ilkeleri ile ilgili bir kanunun kabul edilmesi tavsiye edilmiştir.

2

Meclis çalışmaları esnasında ortaya çıkabilecek kişisel/mali çıkar çatışmaları durumlarında milletvekillerine yönelik "bildirimde bulunma" koşulunun getirilmesi ve bu tür durumlar için kurallar belirlenmesi tavsiye edilmiştir.

3

Milletvekillerinin görev ve sorumluluklarıyla uyumlu olmayan ilave faaliyetlerin gözden geçirilmesini ve bu faaliyetler sonucunda ortaya çıkabilecek çıkar çatışmalarına çözüm bulmak amacıyla kapsamlı ve uygulanabilir bir yasanın hazırlanması tavsiye edilmiştir.

4

(i) Milletvekillerinin mal beyanında bulunma rejimine kuralların ihlal edilmesine karşı etkin, orantılı ve caydırıcı yaptırımlar getirilmesinin yanı sıra mal beyanının doğruluğu ve gerçekliğini teyit eden bir sistemin eklenmesi; ve (ii) Meclis'e sunulduktan hemen sonra bu mal beyanlarının içeriğinin kamuoyuna açıklanması (eşler ve bakmakla yükümlü olunan aile üyeleri ile ilgili bilgilerin kamuoyuna açıklanmasına gerek olmadığı anlaşılmıştır) tavsiye edilmiştir.

5

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması sürecinin öncelik sırasına göre ele alınmasının ve milletvekilleri hakkında rüşvet suçlamasıyla yürütülen ceza soruşturmalarının engellenmemesinin sağlanması amacıyla kararlı tedbirlerin alınması tavsiye edilmiştir.

6

Parlamento yetkililerinin rüşvetin önlenmesi, çıkar çatışmaları ve etik davranışlar ile ilgili olarak milletvekillerine yönelik intibak ve hizmet-içi eğitim programları hazırlaması ve (ii) görev ve sorumluluklarıyla ilgili olarak milletvekillerine yönelik etik sorular ve muhtemel çıkar çatışmalarıyla ilgili gizli danışmanlık mekanizması kurulması tavsiye edilmiştir.

7

GRECO

IV. değerlendirme aşaması II. Tema (Hakim ve/veya Savcılarla İlgili Rüşvetin Önlenmesi)

IV. Değerlendirme aşaması, 2012-2017 yıllarını kapsamaktadır. Bu değerlendirme aşaması iki tema üzerinden yürütülmüştür.

Hakim ve/veya Savcılarla İlgili Rüşvetin Önlenmesi teması kapsamında 15 öneride bulunulmuştur.

Yürütme erkinden ve siyasi etkiden bağımsız olmasına yönelik muhtemel tehditlerle ilgili olarak Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) bağımsızlığının güçlendirilmesi için kararlı tedbirler alınması tavsiye edilmiştir.

8

Hâkim ve savcı adaylarının seçim ve işe alım süreçleriyle ilgili olarak yargı erkinin müdahilliğinin ve sorumluluğunun önemli ölçüde artırılması tavsiye edilmiştir.

9

Kamuoyuna açık ve Avrupa standartlarıyla uyumlu kesin ve nesnel ölçütlere dayalı olarak, tüm adayların etik davranışlar ve dürüstlük konularında denetlemeye tabi olması tavsiye edilmiştir.

10

Kamuoyuna açık ve Avrupa standartlarıyla uyumlu kesin ve nesnel ölçütlere dayalı olarak, tüm adayların etik davranışlar ve dürüstlük konularında değerlendirilmesi tavsiye edilmiştir.

11

(i) Hakim/savcılarının yerlerinin isteklerine aykırı olarak değiştirilme olasılığının azaltılarak yargı çalışanlarının görev sürelerine ilişkin teminatın önemli oranda güçlendirilmesi, bu tür süreçlerin nesnel ölçütler baz alınarak yönlendirilmesi ve bir revizyon mekanizmasına (temyiz) bağlı kalması; ve (ii) Adalet Bakanlığının geçici tayinlerle ilgili sürece müdahil olabilme yetkilerinin kaldırılması tavsiye edilmiştir.

12

(i)Çıkar çatışmaları ve dürüstlikle alakalı diğer hususlarda (hediyeler, reddi hakim, üçüncü tarafla ilişkiler ve gizli bilgilerin ele alınması, vs.) yeteri oranda rehberlik öneren uygulamalı örnekler de dahil olmak üzere hakimlerin belirli vazifeleri için mesleki etik kurallarının belirlenmesi ve (ii) bunun halka açık olması ve her kategoriden hakimin eğitiminde kullanılması tavsiye edilmiştir.

13

Hakimlerin - atamalarının yapılmasını müteakip - yargı görevlerini yürütürken yargı bağımsızlığı ve tarafsızlık temel ilkelerine bağlı kalmaları için bir yemin etmeleri tavsiye edilmiştir.

14

(i)Hakim ve savcılara karşı disiplin soruşturması sisteminin, yürütme erklerinin usulsüz etkisinde kalmaksızın nesnel kriterleri kılavuz edinen bir süreç tesis etmeyi amaçlayan geniş çaplı bir değerlendirmeye bağlı olması ve (ii) bu sürecin, tedbirlerin ve yaptırımların yargı makamlarının incelemesine tabi olması tavsiye edilmiştir.

15

Adalet Bakanının, hakim ve savcılarının görev dokunulmazlıklarının kaldırılabilmesine ilişkin izin verebilme yetkisinin yargıya (örneğin, üst düzey hakimlerden oluşan bir panel veya HSK) devredilmesi ve bu hususun mevzuatta açık bir şekilde belirtilmesi tavsiye edilmiştir.

16

Yürütme makamları ile Adalet Akademisi arasındaki kurumsal bağlantıların, yargının Akademinin ana muhatabı olarak katılımını güçlendirmek için yeniden incelenmesi tavsiye edilmiştir.

17

Hakim ve savcılar için geliştirilen hizmet içi özel eğitimin, bu birbirinden ayrı iki meslek bakımından tesis edilecek etik norm ve davranış kurallarıyla aynı doğrultuda düzenli şekilde yolsuzluğun önlenmesi ve yargı etiği konularında eğitimin de verilmesi şeklinde genişletilmesi tavsiye edilmiştir.

18

Görev süreleri boyunca hakimlere etik ve dürüstlük konularında gizli danışmanlık sağlayacak bir mekanizma kurulması tavsiye edilmiştir.

19

Davaların savcılarının elinden alınmasının önceden belirlenmiş kriterlere göre yönlendirilmesi ve bu kararların yazılı olarak gerekçelendirilmesi tavsiye edilmiştir.

20

(i) Özellikle çıkar çatışmaları ve diğer dürüstlikle alakalı konularda (hediyeler, reddi hakim, üçüncü tarafla ilişkiler ve gizli bilgilerin ele alınması, vs.) yeteri oranda rehberlik eden uygulamalı örnekler de dahil olmak üzere savcılarının belirli görevleriyle ilgili mesleki ahlak kurallarının tesis edilmesi ve (ii) bunun kamunun erişimine açık olması ve her kategoriden savcının eğitiminde kullanılması tavsiye edilmiştir.

21

(i) Savcılık hizmetlerinin hiyerarşik yapısı içerisinde bu tür durumların rapor edilmesi yükümlülüğü de dahil olmak üzere savcılar bakımından reddi hakime ilişkin açık kural/kılavuzların geliştirilmesi; ve (ii) bir savcının bu standartlara uymaması halinde başvurulacak tedbirlerin belirlenmesi tavsiye edilmiştir.

22

